

Studieplan

Videreutdanning i palliativ omsorg

30 studiepoeng, deltid

Gjelder for kull H2022

Revidert februar 2018

Justert desember 2021

Lovisenberg diakonale høgskole AS



Innholdsfortegnelse

INNLEDNING	3
<i>BAKGRUNN FOR ETABLERING AV STUDIET</i>	3
STUDIETS FORMÅL OG FAGLIGE PROFIL	3
OPPTAKSKRAV	5
LÆRINGSUTBYTTE	5
STUDIETS INNHOLD OG OPPBYGGING	6
STUDIETS ARBEIDS- OG UNDERVISNINGSFORMER	7
VURDERINGSFORMER	8
INTERNASJONALISERING	9
STUDIEKVALITET	9
PENSUM	10
EMNEOVERSIKT	10
EMNE 1: TEORI- OG VERDIGRUNNLAG (10 STP).....	10
EMNE 2: PASIENTTRETET OMSORG OG PALLIASJON (15 STP)	11
EMNE 3: TJENESTETILBUD TIL UHELBREDELIG SYKE OG/ELLER DØENDE PASIENTER (5 STP)	13
<i>Obligatoriske læringsaktiviteter</i>	14
<i>Eksamen</i>	15

INNLEDNING

Bakgrunn for etablering av studiet

Tverrfaglig videreutdanning i Palliativ omsorg startet høsten 1999 som den første i Norge, og har et omfang på 30 studiepoeng. Studietilbudet gjennomføres som et deltidsstudium over ett år. Med et hospice på Lovisenbergområdet så høgskolen kompetanseområde palliativ omsorg som et viktig satsingsområde. Hospice Lovisenberg – Senter for lindring og livshjelp (endret navn til Lovisenberg Lindring og Livshjelp i 2019) ble åpnet i 1994 som en avdeling tilhørende Lovisenberg Diakonale Sykehus. En startet først med et dagsenter for pasienter med uhelbredelig kreftsykdom og/eller andre alvorlige sykdommer, og tilbudet ble utvidet med en døgnavdeling for samme pasientgruppe fra oktober 1997.

I 2008 ble organisasjon Hospiceforum Norge etablert, etter modell fra Hospice Forum Danmark. Organisasjonens intensjon er å støtte eksisterende tilbud innen det palliative feltet i tillegg til å utvikle selvstendige hospice i Norge (www.hospiceforum.no).

I Kreftplanen (NOU, 1997:20 og Kreftplanen, 2013-2017) sies det at det er et spesielt behov for å legge til rette for lindrende behandling, pleie og omsorg i kommunene. Det er fortsatt store, udekkede behov og mange utfordringer knyttet til å gi uhelbredelig syke og døende faglig forsvarlige tjenestetilbud i kommunens helse- og omsorgstjenester. Helsedirektoratets rapport (2015) om tilbudet til personer med behov for lindrende behandling og omsorg mot livets slutt, hevder at tilbudet om lindrende behandling primært har vært rettet mot pasienter med kreft, og at andre pasientgruppers behov og ulike geografiske forhold medfører behov for utvikling av et mer differensiert tilbud.

Studiets formål og faglige profil

Begrepet palliativ kommer av det latinske «pallium» som betyr kappe, i betydningen en kappe en beskytter seg med, som gir lindring og beskytter tross at årsaker ikke fjernes. Palliasjon som fagfelt har sitt utspring i hospicebevegelsen, dens tenkemåter og tilnæringsmåter. Videreutdanningen i Palliativ omsorg baserer seg på WHO's (2002) beskrivelse av fagfeltet Palliative care. *Palliative care is an approach that*

improves the quality of life of patients and their families facing the problem associated with life-threatening illness, through the prevention and relief of suffering by means of early identification and impeccable assessment and treatment of pain and other problems, physical, psychosocial and spiritual. Palliative care provides relief from pain and other distressing symptoms; affirms life and regards dying as a normal process; intends neither to hasten or postpone death; integrates the psychological and spiritual aspects of patient care; offers a support system to help patients live as actively as possible until death; offers a support system to help the family cope during the patients illness and in their own bereavement; uses a team approach to address the needs of patients and their families, including bereavement counselling, if indicated; will enhance quality of life, and may also positively influence the course of illness; is applicable early in the course of illness, in conjunction with other therapies that are intended to prolong life, such as chemotherapy or radiation therapy, and includes those investigations needed to better understand and manage distressing clinical complications.

Begrepet «palliative care» brukes ulikt i norsk litteratur. I noen sammenhenger brukes det i betydningen palliativ medisin/lindrende behandling (Kaasa, 2008), mens i andre sammenhenger brukes det i betydningen lindrende omsorg og pleie. Omsorg er sentralt i arbeidet med syke mennesker og begrepet brukes av flere faggrupper. Livskvalitet, lindring, velvære og livshjelp er viktige perspektiver. Den omsorgsfulle handling basert på kunnskap, kompetanse, ansvar og respekt for den enkelte er sentralt (Nissen, 1877/2000). Palliativ omsorg har i stor grad vært relatert til kreftpasienter, men prinsippene for lindrende behandling, pleie og omsorg er relevante og aktuelle for alle syke som er i livets siste fase (NOU, 2017:16). Palliativ omsorg vektlegger at en skal se både den syke og de pårørendes behov. Sentrale prinsipper er å gi aktiv behandling, pleie og omsorg til den som er uhelbredelig syk, og til mennesker med kort forventet levetid. Målet er å gi pasientene og deres pårørende best mulig livskvalitet. Lindring av pasientens fysiske symptomer og tiltak rettet mot psykiske, sosiale og åndelige/eksistensielle problemer er sentralt.

Nasjonalt handlingsprogram med retningslinjer for palliasjon i kreftomsorg (Helsedirektoratet, 2015/2019) er utarbeidet som en del av de nasjonale

handlingsprogrammene for kreftbehandling. Handlingsprogrammet omfatter tre ulike deler: Veiledning for kjennetegn og utfordringer ved palliasjon, faglige retningslinjer for aktuelle symptomer og tilstander, samt anbefalinger for organisering og kompetanse. Fra 01.01.12 er Samhandlingsreformen – Rett behandling på rett sted til rett tid - innført (St. meld. nr. 47, 2008-2009), og Nasjonal helse- og omsorgsplan 2011-2015 peker på flere utfordringer både for spesialisthelsetjenesten og kommunens helse- og omsorgstjeneste.

Palliativ innsats for barn og unge har vært etterspurt av flere over mange år. Helsedirektoratet publiserte i 2016 Nasjonal faglig retningslinje for palliasjon til barn og unge.

OPPTAKSKRAV

Opptakskrav er bachelorgrad innen helse- og sosialfag. I tillegg kreves ett års klinisk praksis i 100 % stilling relatert til studiets målgruppe.

Studenter kan få fritak fra deler av studiet ved godskriving av tidligere relevant utdanning i henhold til forskrift om [studier og eksamen](#).

LÆRINGSUTBYTTE

Studiet kvalifiserer til å arbeide i stillinger som krever spesialkompetanse til å møte uhelbredelig syke og døende, - uavhengig av alder og sykdom. Studiet gir ikke spisskompetanse knyttet til ulike diagnoser.

Kunnskap

Etter fullført tverrfaglig videreutdanning i Palliativ omsorg har kandidaten:

- avansert kunnskap om hospicefilosofien
- inngående kunnskap om sentrale områder innen palliativ behandling
- inngående kunnskap om sentrale områder i behandling, pleie og omsorg ved livets slutt

Ferdigheter

Etter fullført tverrfaglig videreutdanning i Palliativ omsorg kan kandidaten:

- anvende kunnskap om hvordan uhelbredelig sykdom påvirker pasient og pårørendes opplevelser og erfaringer
- kartlegge og vurdere pasienters symptomer og plager
- lindre symptomer i palliativ fase og ved livets slutt
- yte forsvarlig og omsorgsfull helsehjelp til uhelbredelig syke, døende og pårørende
- bidra til å sikre forsvarlig og sammenhengende pasientforløp mellom tjenestesteder og på tvers av tjenestenivå
- anvende kunnskapskilder kritisk, samt anvende faglige kunnskaper og resultater fra forsknings- og fagutviklingsarbeid i klinisk praksis

Generell kompetanse

Etter fullført tverrfaglig videreutdanning i Palliativ omsorg kan kandidaten:

- være bevisst egne verdier og livssyn, vise respekt for andre menneskers verdier og livssyn, samt overholde etiske, juridiske og faglige forpliktelser
- identifisere og analysere etiske utfordringer i klinisk praksis
- bidra til tverrprofesjonell samhandling om tjenestetilbudet
- formidle faglige vurderinger og ta initiativ til faglige diskusjoner i klinisk praksis for å fremme nytenkning og innovasjonsprosesser i utvikling av tjenestetilbudene til uhelbredelig syke, døende og pårørende

STUDIETS INNHOLD OG OPPBYGGING

Studiet er et deltidsstudium og gjennomføres over to semestre à 15 studiepoeng. For å nå læringsutbyttene må studenten forvente å arbeide gjennomsnittlig 20 timer i uken med studiene (ca. 400 timer per semester). Hvert semester gjennomføres med samlingsuker ved Lovisenberg diakonale høgskole (LDH), og nettbasert arbeid mellom samlingsukene.

Studiets emner

Semester	Emne	Studiepoeng
1. semester	Emne 1: Teori og verdigrunnlag	10 stp
1. og 2. semester	Emne 2: Pasientrettet omsorg og palliasjon	15 stp
2. semester	Emne 3: Tjenestetilbud til uhelbredelig syke og/eller døende pasienter	5 stp

Høgskolens profil og sentrale verdier er nestekjærlighet og kvalitet. Nestekjærlighet uttrykkes ved respekt, omsorg og solidaritet. Kvalitet sikres gjennom fagkompetanse, åpenhet og ansvar. Høgskolen stimulerer og styrker studentenes bevissthet på hvordan verdier skaper holdninger og hvordan verdier får følger for væremåter og valg av handlinger i møte med de syke og deres pårørende. Standard for palliasjon (2004) og Nasjonalt handlingsprogram med retningslinjer for palliasjon i kreftomsorg (2015) gir viktige føringer for den kliniske virksomheten.

Motiverte og faglig dyktige yrkesutøvere er både en ambisjon og et mål. Kunnskaper, ferdigheter, holdninger og inspirasjon til å arbeide i det kliniske feltet er sentralt. Studiet baserer seg på det fremste innen forskning og erfaringskunnskap. Høgskolen tilstreber at studiet skal svare til hva klinikere opplever er krav til kompetanse i kliniske situasjoner. Videreutdanningen i Palliativ omsorg har et kunnskapsbasert og praksisnært perspektiv på læring. I tilrettelegging og gjennomføring av studiet søkes dette ivaretatt, og læringsutbyttene er styrende.

Praksisstudier inngår ikke i studiet. Høgskolen forutsetter at studentene møter uhelbredelig syke og/eller døende i sin yrkeshverdag.

STUDIETS ARBEIDS- OG UNDERVISNINGSFORMER

Læringsutbyttene er styrende for gjennomføring av studiet og for arbeidsmåter som nyttes. Emneinndelingen og emnenes tilhørende temaområder representerer ikke

rekkefølgen i undervisningen. Ved samlinger på høgskolen blir det aktuelt med stoff fra flere emner, og mye av undervisningen er ressursforelesninger. Andre undervisningsmetoder er seminarer, obligatoriske læringsaktiviteter, arbeid i basisgrupper og selvstudium. Arbeidsformene skal stimulere studentene til fortsatt kunnskapssøken, refleksjon og til å være fagkritisk i kjente og nye kliniske situasjoner. Vurderingsformene er en videreføring av arbeidsformene som brukes i studieløpet.

Læring og undervisning baserer seg på voksenpedagogiske prinsipper, og studiet forutsetter stor grad av selvstendighet og egeninnsats fra studentene. Studentenes erfaringer benyttes aktivt i undervisningen, ved arbeid i basisgrupper og i obligatoriske læringsaktiviteter.

Et godt læringsmiljø er viktig for læringsutbyttet. Det legges opp til samarbeid, slik at en i fellesskap kan utvikle et godt læringsmiljø, både studenter imellom og mellom lærere og studenter. Klassens time er et forum for studenter og lærer, og samlingene er synliggjort på timeplanen. Både studenter og lærer kan melde saker. Hensikten med klassens time er å:

- bidra til forutsigbarhet i studiet
- bidra til utvikling av et godt læringsmiljø
- være et forum hvor «ting kan tas opp uformelt» i samtaler og diskusjoner
- gi mulighet til innflytelse på noen tema i undervisningen

VURDERINGSFORMER

Vurderingsformene er en naturlig videreføring av arbeids- og undervisningsformene. Studiet benytter forskjellige vurderingsformer. Disse er gjengitt etter beskrivelsene emnene.

Vurderingsuttrykk som blir brukt er enten gradert karakter A-F eller Bestått/Ikke bestått.

Eksamener og prøver gjennomføres i henhold til [forskrift om studier og eksamen ved LDH](#). Forutsetninger for å fremstille seg til, eller få sensurert, fremgår i dokumentet

‘Vurderingsformer – Arbeidskrav og eksamen’ som studenten får tilgang til ved
Studieplan for videreutdanning i Palliativ omsorg VIP H2022
Lovisenberg diakonale høgskole

studiestart.

INTERNASJONALISERING

Høgskolens hjemmeside www.ldh.no har mer informasjon om høgskolens internasjonale samarbeid.

STUDIEKVALITET

LDH har kontinuerlig fokus på studiekvalitet. Studentdemokratiet ved høgskolen skal sikre aktiv studentmedvirkning gjennom klassens time, student-tillitsvalgte, studentparlamentet og studentrepresentasjon i aktuelle referansegrupper, råd og utvalg. Studieevaluering er en del av arbeidet med utdanningskvalitet og videreutvikling av utdanningene. Evaluering av studiene gjennomføres som individuell evaluering fra studentene og i evalueringsgrupper med representanter fra studenter og ansatte.

For å kunne tilby en relevant utdanning av god kvalitet, er høgskolen avhengig av studentenes tilbakemeldinger, og det forventes at hver student deltar i evaluering av studiene.

Videreutdanningen i palliativ omsorg blir jevnlig evaluert for å sikre og utvikle kvaliteten i programmet:

- Høgskolen gjennomfører periodisk programevaluering.
- Det enkelte emnet evalueres enten som kontinuerlig muntlig prosessevaluering eller som individuell skriftlig evaluering via elektronisk spørreskjema.

Alle program og emner evalueres i samsvar med LDHs kvalitetssystem. For hvert studieår utarbeides evalueringskalender som viser hvilke emner og program som skal evalueres i løpet av studieåret.

PENSUM

Pensum utgjør ca. 1800 sider og omfatter både obligatorisk og selvvalgt litteratur. Deler av pensum er engelskspråklig, og det forutsettes at studenten har grunnleggende ferdigheter i å lese engelsk.

EMNEOVERSIKT

Studiet er inndelt i tre hovedemner:

Emne 1: Teori- og verdigrunnlag (10 stp)

Emnets læringsutbytte

Kunnskap

Etter fullført emne forventes det at studenten har:

- avansert kunnskap om ulike syn på døden og konsekvenser dette har for behandling, pleie og omsorg
- inngående kunnskap om ivaretagelse av åndelige og eksistensielle behov hos uhelbredelig syke og døende pasienter
- inngående kunnskap om hvordan ulike kulturer og livssyn påvirker forståelse av uhelbredelig sykdom og død
- kunnskap om betydningen av livsløp og verdier i tilretteleggelsen av et godt helsetilbud

Ferdigheter

Etter fullført emne forventes det at studenten kan:

- analysere hvordan prinsipper fra hospicefilosofien og palliativ omsorg kan anvendes i klinisk praksis
- anvende og forholde seg kritisk til ulike informasjonskilder
- anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid

Generell kompetanse

Etter fullført emne forventes det at studenten har:

- innsikt i betydningen av tverrprofesjonell samhandling i palliativ omsorg

Innhold:

- Hospicefilosofi - hovedprinsipper
- Palliativ omsorg - hovedprinsipper
- Ulike syn på døden
 - synet på døden i ulike kulturer og livssyn
 - ritualer i forbindelse med døden
- Åndelige og eksistensielle behov
- Sentrale begreper
 - håp
 - mening
 - lidelse
 - livsløpsperspektivet

Emne 2: Pasientrettet omsorg og palliasjon (15 stp)

Emnets læringsutbytte

Kunnskap

Etter fullført emne forventes det at studenten har:

- inngående kunnskap om sentrale problemstillinger innen palliativ omsorg til pasienter med ulike diagnoser
- kunnskap om grunnleggende prinsipper for barnepalliasjon, samt barn som pårørende
- avansert kunnskap om behandling, pleie og omsorg ved livets slutt
- inngående kunnskap om hvordan uhelbredelig sykdom påvirker pasient og pårørendes liv
- kunnskap om velferdsteknologi i palliativ oppfølging i hjemmet

Ferdigheter

Etter fullført emne forventes det at studenten kan:

- kartlegge og vurdere pasienters symptomer og plager
- lindre symptomer og plager
- anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid til å yte forsvarlig helsehjelp til uhelbredelig syke og døende pasienter

Generell kompetanse

Etter fullført emne forventes det at studenten kan:

- analysere og reflektere over etiske problemstillinger i arbeidet med uhelbredelig syke, døende pasienter og pårørende
- kommunisere og samhandle med pasienter og pårørende slik at de opplever å være involvert og ivaretatt
- kommunisere om faglige problemstillinger, analysere og konkludere både med helsepersonell og til allmennheten

Innhold

- Behandling, pleie og omsorg til uhelbredelig syke og/eller døende pasienter
 - kreftsykdommer
 - andre sykdommer for eksempel kols, ALS, demens, hjertesykdom
 - rusmiddelmisbruk
 - mennesker med utviklingshemming
 - behandlingsprinsipper uavhengig av diagnose
 - symptomlindring - uavhengig av diagnose
 - smerter, fatigue, kvalme, oppkast, munnhuleproblemer, tørste, obstipasjon, delirium, dyspnoe, ernæringsproblemer
 - velferdsteknologi
- Omsorg til uhelbredelig syke og døende barn
- Hva er god palliasjon og omsorg ved livets slutt i sykehus, sykehjem og hjemmet?
 - Psykiske og psykologiske reaksjoner hos uhelbredelig syke og/eller døende

- pasienter
 - angst, depresjon, suicidalitet
- Å leve med uhelbredelig sykdom
- livskvalitet
 - sosiale nettverk
 - seksualitet og samliv i palliativ fase
- Kommunikasjon og samhandling med uhelbredelig syke pasienter og pårørende
- Etske perspektiver og etisk argumentasjon

Emne 3: Tjenestetilbud til uhelbredelig syke og/eller døende pasienter (5 stp)

Emnets læringsutbytte

Kunnskap

Etter fullført emne forventes det at studenten har:

- inngående kunnskap om organisering av det palliative tjenestetilbudet i Norge
- kunnskap om pasientenes og pårørendes juridiske og sosiale rettigheter
- kunnskap om alternativ behandling og/eller supplerende behandling
- kunnskap om ulike pasientforløp ved uhelbredelig sykdom

Ferdigheter

Etter fullført emne forventes det at studenten kan:

- planlegge og gjennomføre undervisning i gruppe for kollegaer
- bidra til kvalitetsforbedring av tjenestene til uhelbredelig syke og døende

Generell kompetanse

Etter fullført emne forventes det at studenten kan:

- bidra til tverrprofesjonell samhandling slik at helse- og omsorgstjenesten holder høy kvalitet

Innhold

- Palliativ omsorg/lindrende behandling og tjenestetilbud på ulike nivåer

- Tverrfaglig/flerfaglig samarbeid og tverrprofesjonell samhandling
- Alternativ behandling/supplerende behandling
- Juridiske og sosiale støtteordninger
- Å være helsepersonell i møte med uhelbredelig syke og/eller døende pasienter samt deres pårørende
- Kompetanseutvikling og kvalitetsforbedring av tjenestetilbudene

Obligatoriske læringsaktiviteter

Med obligatoriske læringsaktiviteter menes obligatorisk arbeid i basisgrupper eller individuelt etter retningslinjer gitt fra høyskolen. Utfyllende beskrivelse av de enkelte læringsaktivitetene utgis ved studiestart.

Hensikten med læringsaktivitetene er at studenten:

- fordyper seg i litteratur om hospicefilosofien
- reflekterer over hvordan hospicefilosofien kan anvendes i yrkespraksis
- lærer skriftlig framstilling av en fagtekst
- lærer å søke etter forskning
- trener på kommunikasjon i utfordrende situasjoner innen palliativ omsorg ved bruk av rollespill og prinsipper for simulering
- reflekterer rundt kommunikasjon med pasienter i palliativ fase og deres pårørende
- trene på å kartlegge, vurdere og lindre pasienters symptomer og plager
- trene på å anvende faglig kunnskap i pasientsituasjoner
- trene på å kommunisere om faglige problemstillinger, analysere og konkludere
- trene på å kommunisere og samhandle med pasienter slik at de opplever å være involvert og ivaretatt
- erfaringsutveksling om palliasjon og kliniske utfordringer
- samarbeider i basisgruppe for å belyse forbedring av tjenestetilbud og/eller bedring av kvalitet på tjenestene
- lærer å forberede, planlegge og å gjennomføre posterpresentasjon
- fordyper seg i litteratur om et valgt tema, samt gjøre aktivt bruk av yrkeserfaringer
- reflekterer over hvordan relevant litteratur kan anvendes i kvalitetsforbedring av

tjenestene innen palliativ omsorg

Eksamen

Studenter må selv sørge for å overholde oppmeldingsfrister. Oppmelding gjøres via StudentWeb på www.ldh.no.

Vedrørende eksamen, sensur, begrunnelse og klage, se www.ldh.no Student - Forskrifter og krav, samt eksamensoversikt.

PALEKS 1 (15 studiepoeng)

Forutsetning: For å fremstille seg til eksamen må studenten ha gjennomført og fått godkjent obligatorisk læringsaktivitet 1 og 2.

Emnets vurderingsform: Denne eksamen er en individuell skriftlig hjemmeoppgave.

Studenten kan arbeide med besvarelsen gjennom hele 1. semester. Utfyllende beskrivelse av eksamen utgis ved studiestart. Det gis veiledning i felles klasse om skriving av oppgaven.

Vurderingsuttrykk: Karakterskala Bestått/ikke bestått.

PALEKS 2 (15 studiepoeng)

Forutsetning: For å fremstille seg til eksamen må studenten ha gjennomført og fått godkjent obligatorisk læringsaktivitet 3 og 4, samt bestått PALEKS 1

Emnets vurderingsform: Individuell skriftlig skoleeksamen

Sentrale kunnskaper, faglig refleksjon og kunnskapsanvendelse fra pensum emne 2 og 3 vektlegges.

Besvarelsens omfang: 4 timer

Vurderingsuttrykk: Karakterskala A-F